

«Мектеп жасына дейінгі шағын орталығы бар
1-ші жалпы білім беретін орта мектеп» МЖО

Қазақ тілі

Жіктеу
есімдіктері

**Сабақтың
мақсаты:**

Есімдік туралы түсінік, соның ішінде жіктеу есімдіктері туралы жалпы мағлұмат беру, оның ерекшелігін ұғындыру, есімдік зат есім, сан есім, сын есім орнына қолданылатыны туралы алған білімдерін практикамен ұштастыра білуге машықтандыру.

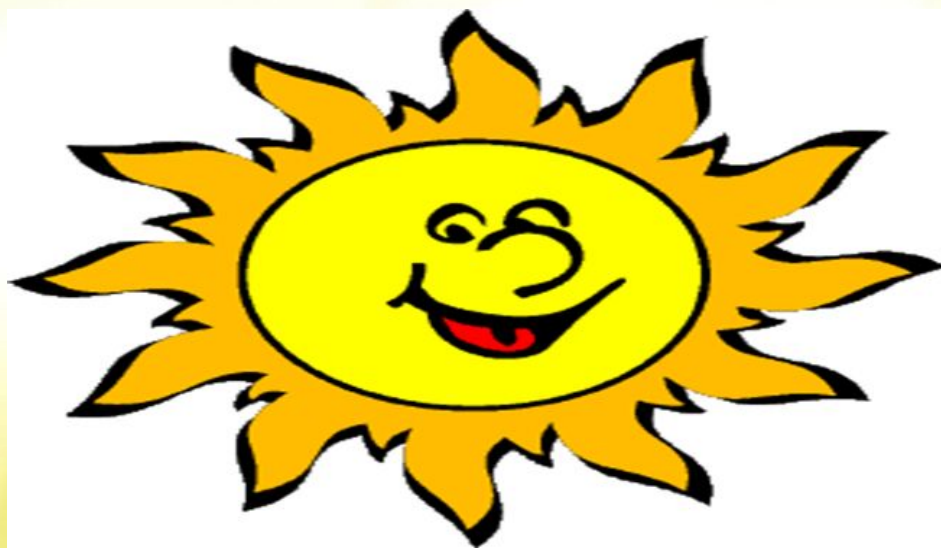
Психологиялық дайындық

Үлкенге де сіз

Кішіге де сіз

Сәлем бердік сіздерге

Құрметпенен біз.

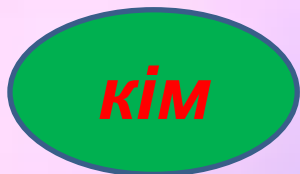

Үй тапсырмасын тексеру

7-жаттығу 177-бет

**Түсіп қалған есімдіктерді орнына қойып,
жаңылтпашты оқы.**

**Қара бүркіт томағасын түсірді
..... Томағыламай
..... Томағаламайды?**

I Ой қозғау

«Жұлдызды сәт» ойыны

- 1. Зат есім қандай сөз табы?**
- 2. Сын есім қандай сөз табы?**
- 3. Сан есім қандай сөз табы**
- 4. Сан есім мағынасына қарай неше түрге бөлінеді?**
- 5. Сан есім құрамына қарай неше түге бөлінеді**

«Киіз үй құрастыру»

Сұрақтарға жауап бер.

- Есімдік дегеніміз не?**
- Мен, сен, ол есімдіктің қай түріне жатады?**
- Кім? Не? Қанша? Есімдіктің қай түріне жатады?**
- Өздік есімдігіне мысал келтір.**

«Бұл қай есімдіктер?»

*Етікші аспабының біріне ұқсас есімдік,
есімдіктің қай түрі?*

*Басқаның бәрін өзі сұрайды, өзінен
ешкім сұрамайды?*

*Жақтас жалғауға жіктеле
қояды, жақтас емесіне
жоламай қояды?*

Көркем жазу

Ш ш

Шебердің қолы ортақ

Наурыз көжеге салынатын 7 тағам түрі:

- 1. Ет, қазы-қарта, жал-жая;*
- 2. Су;*
- 3. Тұз;*
- 4. Айран;*
- 5. Тары;*
- 6. Күріш;*
- 7. Құрт;*

«Наурыз көже»

II Мағынаны тану

Жіктеу есімдіктерінің септелуі.

Атау	кім?	<i>Мен</i>	<i>ол</i>	<i>біз</i>
Ілік	кімнің?	<i>Менің</i>	<i>оның</i>	<i>біздің</i>
Барыс	кімге?	<i>Маған</i>	<i>оған</i>	<i>бізге</i>
Табыс	кімді?	<i>Мені</i>	<i>оны</i>	<i>бізді</i>
Жатыс	кімде?	<i>Менде</i>	<i>онда</i>	<i>бізде</i>
Шығыс	кімнен?	<i>Менен</i>	<i>одан</i>	<i>бізден</i>
Көмектес	кіммен?	<i>Менімен</i>	<i>онымен</i>	<i>бізбен</i>

Мен, сен, ол деген жіктеу есімдіктерінің септелуіндегі ерекшеліктер

- ✓ Ілік, барыс, табыс, шығыс септіктерінде түбірдегі **л, н** дыбыстары түсіп қалады;
- ✓ Барыс септік жалғауы жуандап, **л, н** түсіп қалған түбірге **-ған** түрінде жалғанады.
- ✓ Жатыс септікте **ол** есімдігіндегі **л** дыбысы **н**-ға айналады;
- ✓ Көмектес септікте түбір мен жалғаудың арасында **-ы, -і** дәнекері пайда болады;

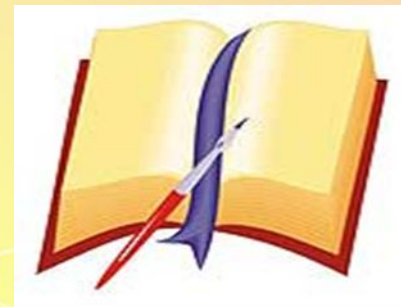
«Бэйге»

«Бәйге»

**Берілген зат есімдер мен
есімдіктерді септеп жаз.**

Күн, сен, қол, ол

«Көкпар»

Жұмбақты шеш, септеулі есімдіктерді тап.

Маған да, саған да,
Жақын туыс – бес адам.
Үш әріптен тұратын,
Оңға оқы, солғы оқы,
Өзгермейді еш одан,
Бәрі де өз жұратың,
Айтады кәне: кім атын?

«ҚЫЗ ҚУУ»

ҚАЗЫНА

**Мұқағали Мақатаевтың «Поэзия»
атты өлеңінен жіктеу есімдігін
тауып талда.**

Поэзия!

Менімен егіз бе едің?

**Сен мені сезесің бе,
неге іздедім?**

**Алауыртқан таңдардан сені
іздедім,**

Қарауытқан таулардан сені

іздедім.

Сергіту сәті

**Біз қандаймыз, қандаймыз,
Шұғылалы таңдаймыз.
Күлімдеген күндейміз
Еш уайымды білмейміз.**

«Аударыспақ»

**Көп нүктенің орнына тиісті
есімдіктерді қойыңыздар.**

**1) Бақыт деген - ... бала күндерің,
Бақытсыз-ақ бақытты боп жүргенің.
(М.Мақатаев)**

**2) ... қазақпын, мың өліп, мың тірілген.
(Т.Молдағалиев)**

**3) ... жазбаймын өлеңді ермек үшін,
Жоқ барды ертегіні термек үшін.
(А.Құнанбаев)**

«Қазақша күрес»

«Адасқан есімдіктер»

Атау	кім?	мен сенің менің оның
Ілік	кімнің?	біздің маған бізбен
Барыс	кімге?	саған оған бізге мені
Табыс	кімді?	сені оны бізді менде ол
Жатыс	кімде?	сенде онда біз онымен
Шығыс	кімнен?	менен сенен одан бізде
Көмектес	кіммен?	бізден менімен сенімен

«Құсбегілік»

«Кім жылдам?»

1. Үлкенді 🤨 сыйласаң,
Кіші 🤨 сыйлайды.

2. Жаманның 🤨 бола
алмайды,

Болғанды көре алмайды.

3. Балапаны ұяда не көрсе,
Ұшқанда 🤨 іледі.

III Ой толғаныс

- Екі көзің не үшін керек?
- Екі қолың не үшін керек?
- Құлақ деген не үшін керек?
- Жүрек деген не үшін керек?
- Тіл мен жағың не үшін керек?
- Ал аяғың ?
- Ал есімдік не үшін қажет?

Бүгін не үйрендім?

Маған на ұнады?

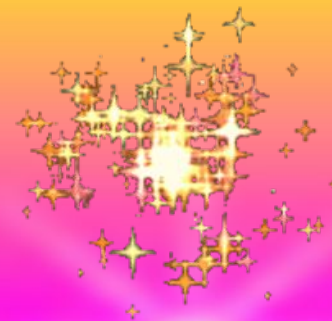

Маған не ұнамады?

Бағалау Мадақтау

Үйге тапсырма

Күнделікті енді ашайық

Үй тапсырмасын жазайық

Жіктеу есімдігінен алған білімді

Ұмытпай есте сақтайық.

16-жаттығу. 179-бет

*Назарларыңызга
рахмет!!!*

Җаурыз
күткән болсын!

